

ปัจจัยทางคานประชากรที่มีต่อภาวะเจริญพันธุ์

๑. ระดับภาวะเจริญพันธุ์

ในการวัดภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีมีวิธีวัดหลายอย่าง ที่นิยมโดยทั่วไปได้แก่ อัตราเกิด (Crude Birth Rate) อัตราการเกิดเฉพาะอายุ (Age Specific Birth Rate) อัตราเจริญพันธุ์รวม (General Fertility Rate) นอกจากนี้แล้วยังมีมาตรการวัดอีกชุดหนึ่งซึ่งมีลักษณะที่วัดได้แก่ ภาวะเจริญพันธุ์เบ็ดเสร็จ (Total Fertility) ภาวะเจริญพันธุ์สมบูรณ์ (Completed Fertility) และจำนวนบุตรเฉลี่ยต่อมารดาจำแนกตามอายุของมารดา (Age Specific Ratio of Children Ever Born to Woman) ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ ๒ วิธีหลัง ทำการศึกษาภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทย

๑.๑ ระดับและแนวโน้มของภาวะเจริญพันธุ์สมบูรณ์ (หรือภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่มีอายุผ่านพ้นวัยเจริญพันธุ์แล้ว) ถ้าแบ่งอายุของสตรีออกเป็นหมวดอายุละ ๕ ปี จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดา ๑ คนในแต่ละหมวดอายุจะสามารถนำมาศึกษาเปรียบเทียบภาวะเจริญพันธุ์จากช่วงเวลาที่ยาวนานขึ้นได้ โดยหมวดอายุ ๕๐ - ๕๔ ปีเป็นอายุที่จวนจะพ้นวัยเจริญพันธุ์และอายุที่มากกว่านี้เป็นอายุที่ผ่านพ้นวัยเจริญพันธุ์แล้ว แนวโน้มของภาวะเจริญพันธุ์ตามช่วงเวลาดังกล่าว (Cohort Time) จะทำให้ทราบภาวะเจริญพันธุ์ได้อย่างคร่าว ๆ ในระยะเวลาที่ผ่านมาแล้ว ในการศึกษาภาวะเจริญพันธุ์ครั้งนี้ จะใช้หมวดอายุ ๕๐ - ๕๔ ปีเป็นอายุที่จวนจะพ้นวัยเจริญพันธุ์ และหมวดอายุ ๕๕ - ๕๙ เป็นอายุที่ผ่านพ้นวัยเจริญพันธุ์แล้ว ทั้งนี้เพราะว่าจากรายที่ ๑๓ หมวดอายุ ๕๕ - ๕๙ เป็นหมวดอายุที่ภาวะเจริญพันธุ์มีแนวโน้มถึงจุดสูงสุด ต่อจากนั้นระดับภาวะเจริญพันธุ์ก็ลดลงเล็กน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสตรีที่สูงอายุได้หลงลืมจำนวนบุตรเกิดรอดของตน หรือตอบสัมภาษณ์จำนวนบุตรเกิดรอดผิด โดยตอบสัมภาษณ์จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่เท่านั้น หรืออาจ

Paul K. Hatt, Backgrounds of Human Fertility in Puerto Rico, (Princeton: Princeton University Press, 1952), p. 340.

เนื่องจากสตรีที่สูงอายุที่มีบุตรมากได้ตายไปเสียเป็นจำนวนมาก และคงเหลือแต่สตรีสูงอายุที่มีบุตรน้อยเป็นส่วนใหญ่ จึงเป็นเหตุให้จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยลดต่ำลงได้ และไม่ทราบจะเสียไปกี่หรือไม่ว่า สตรีสูงอายุเหล่านั้นมีบุตรน้อยจริง ๆ อันสืบเนื่องมาจากสุขภาพทางร่างกายของสตรีสมัยก่อนเปรียบเทียบกับสตรีในหมวดอายุ ๕๕ - ๕๙ ปีลงมา มีความสมบูรณ์น้อยกว่า จึงทำให้ความสามารถมีบุตรได้น้อยกว่าสตรีในหมวดอายุ ๕๕ - ๕๙ ปีลงมา ก็อาจจะเป็นได้ อย่างไรก็ตามในการศึกษารังนี้ จะขอถือเอาหมวดอายุ ๕๕ - ๕๙ เป็นอายุที่ผ่านพ้นวัยเจริญพันธุ์แล้ว และได้พบโดยทั่วไปว่าสตรีที่มีอายุผ่านพ้นวัยเจริญพันธุ์แล้วมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย ๖.๑ คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภาวะเจริญพันธุ์สูงสุด โดยมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยประมาณ ๘ คน ภาคกลางและภาคเหนืออยู่ในระดับกลางประมาณ ๖ คน ภาคใต้มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสุดอยู่ในระหว่าง ๕ คน และเป็นที่ยังต่ำกว่า จังหวัดพระนครและจังหวัดภาคใต้ ๓ จังหวัดโคแก จังหวัดยะลา นราธิวาส และปัตตานี มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสุด โดยมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีที่มีอายุผ่านพ้นวัยเจริญพันธุ์แล้ว ๓.๘ ๔.๐ ๔.๐ และ ๔.๑ คน ตามลำดับ

ระดับภาวะเจริญพันธุ์ที่กล่าวมาแล้วนั้นจัดว่าอยู่ในระดับที่สูง ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำหรือประเทศอุตสาหกรรมมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยน้อยกว่า ๓ คน

จากข้อมูลอัตราการรอด ๑ ของสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ ตารางที่ ๑๖ ปรากฏว่า จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารดาที่พระราชอาณาจักรมีจำนวน ๔.๕ คน ซึ่งจากการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร พ.ศ. ๒๕๐๕ พบว่า จำนวนบุตร เกิดรอดของสตรีที่พระราชอาณาจักร ๔.๕ คนเช่นเดียวกัน^๒ เมื่อเป็นเช่นนี้แสดงให้เห็นว่า ภาวะเจริญพันธุ์ในระยะเวลา ๒ ปีหลังจากสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ ยังอยู่ในระดับที่สูง และมีได้แสดงให้เห็นว่าได้เปลี่ยนแปลงแต่ประการใดเลย จากการศึกษาของสุวัฒนา วิบูลย์เศรษฐ จากข้อมูลโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และประชากรของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๒ พบว่า สตรีในชนบทที่มีอายุผ่านพ้นวัยเจริญพันธุ์แล้วอายุ ๔๕ ปีขึ้นไปมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย

^๒ สำนักงานสถิติแห่งชาติ, รายงานการสำรวจการเปลี่ยนแปลงของประชากร ๒๕๐๕
โรงพิมพ์สหกรณ์ค้าส่งแห่งประเทศไทยจำกัด ๒๕๑๒, หน้า ๒๘.

๒.๖ คน^๓ และในการศึกษาครั้งนี้ จากข้อมูลอัตราการรอด^๑ ของสามีในประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ ในตารางที่ ๑๖ ปรากฏว่า ในหมวดอายุ ๕๕ - ๕๙ ปีของนอกเขตเทศบาลมีจำนวนบุตรเกิดรอด โดยเฉลี่ย ๒.๔ คน แม้ว่าจะทำกว่าเล็กน้อย แต่ก็จัดว่าอยู่ในระดับเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาวะเจริญพันธุ์ของประเทศไทยในช่วง เวลาที่ผ่านมาแล้วไม่ได้เปลี่ยนแปลงเช่นกัน ทั้งนี้เพราะในช่วงเวลาก่อนหน้านั้นประเทศไทยยังไม่มีโครงการวางแผนครอบครัว

ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ ประเทศไทยยังไม่มีโครงการวางแผนครอบครัวอย่างเป็นทางการ แต่ได้ทำการศึกษาและทดลองเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวหลายแห่ง จากการสำรวจโครงการวิจัยการอนามัยครอบครัวที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พ.ศ. ๒๕๐๗ - ๒๕๐๘ ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ พบว่า สตรีมีความเห็นชอบกับการวางแผนครอบครัวประมาณอัตราการรอด ๗๕.๒^๔ และสตรีเหล่านี้มีความคิดเห็นว่าการวางแผนครอบครัวเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในอำเภอโพธารามมีอัตราการรอด ๘๑.๕^๕ จากการวิจัยที่จังหวัดยะลาปรากฏว่า สตรีอัตราการรอด ๗๘.๓ เห็นชอบกับการใช้วิธีป้องกันไม่ให้ตั้งครรภ์เกินไป และสตรีอัตราการรอด ๓๕.๕ ต้องการให้วิธีป้องกันการให้กำเนิดบุตร^๖ และจากการวิจัยที่บางเขนพบว่า สตรีอัตราการรอด ๗๐ มีความเห็นชอบกับการป้องกันไม่ให้มีบุตร^๗ และจากการศึกษาของสุวธนา วิบูลย์เศรษฐ จากโครงการต่อเนื่อง

^๓ สุวธนา วิบูลย์เศรษฐ, การเจริญพันธุ์ของสตรีไทยในชนบท (วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท แผนกวิชาสังคม วิทยาลัยวิชาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๓), หน้า ๑๗.

^๔ วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ, ความต้องการและท่าทีของประชาชนที่มีต่อการบริการด้านการวางแผนครอบครัว, การสำนึกทางวิชาการ เรื่องประชากรของประเทศไทย ครั้งที่ ๒ (พระนคร: กองวิจัยทางสังคมศาสตร์ สำนักงานสภาวิจัยแห่งชาติ ๒๕๐๘), หน้า ๒๐๐ - ๒๐๑.

^๕ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๐๕.

^๖ Soontaree Suvipakit, A Pilot Study of Family Health in Thai Muslim Communities in South Thailand, Bangkok, National Research Council, 1969, p. 14.

^๗ Donald O. Cowgill and other, Family Planning in Bangkok, Thailand, 19๐9, p. 13.

ตารางที่ ๑๓ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีอายุ ๕ - ๖๙ ปี ที่เคยสมรสแล้ว จำแนกเป็น
รายจังหวัด และอายุ ที่วราชอาณาจักร พ.ท. ๒๕๐๓

ภาคและจังหวัด	อายุ				
	๕ - ๙	๑๐ - ๑๔	๑๕ - ๑๙	๒๐ - ๒๔	๒๕ - ๒๙
ที่วราชอาณาจักร	๖.๑	๕.๙	๕.๘	๕.๖	๕.๔
ภาคกลาง					
พระนคร	๔.๖	๔.๓	๔.๑	๔.๑	๓.๘
ธนบุรี	๔.๘	๔.๘	๔.๖	๔.๔	๔.๓
นนทบุรี	๕.๘	๕.๒	๕.๐	๔.๘	๔.๖
ปทุมธานี	๖.๐	๕.๘	๕.๔	๕.๓	๕.๒
นครปฐม	๖.๐	๕.๘	๕.๖	๕.๔	๕.๔
ราชบุรี	๕.๕	๕.๒	๔.๑	๔.๙	๔.๘
เพชรบุรี	๕.๗	๕.๕	๕.๔	๕.๒	๕.๑
สิงห์บุรี	๕.๗	๕.๕	๕.๖	๕.๖	๕.๓
กาญจนบุรี	๖.๑	๖.๐	๕.๘	๕.๖	๕.๖
ชลบุรี	๕.๘	๕.๖	๕.๔	๕.๓	๕.๓
จันทบุรี	๖.๐	๕.๖	๕.๖	๕.๔	๕.๔
ชัยนาท	๕.๙	๕.๙	๕.๙	๕.๘	๕.๖
บระจวบคีรีขันธ์	๖.๐	๕.๘	๕.๘	๕.๕	๕.๖
ฉะเชิงเทรา	๕.๙	๕.๘	๕.๖	๕.๔	๕.๒
สมุทรสาคร	๖.๑	๕.๖	๕.๖	๕.๓	๕.๐
สมุทรสงคราม	๕.๖	๕.๔	๕.๐	๔.๙	๔.๖
สมุทรปราการ	๖.๐	๕.๙	๕.๖	๕.๔	๕.๔
ลพบุรี	๖.๑	๕.๘	๕.๙	๕.๘	๕.๔
สุพรรณบุรี	๖.๑	๕.๘	๕.๙	๕.๘	๕.๕
พระนครศรีอยุธยา	๕.๕	๕.๓	๕.๐	๔.๘	๔.๖

ภาคและจังหวัด	อายุ				
	๔๕ - ๔๙	๕๐ - ๕๔	๕๕ - ๕๙	๖๐ - ๖๔	๖๕ - ๖๙
อ่างทอง	๕.๓	๕.๑	๕.๐	๔.๘	๔.๗
นครนายก	๖.๒	๖.๑	๕.๘	๕.๖	๕.๕
ตราด	๕.๖	๕.๖	๕.๒	๕.๓	๕.๐
สระบุรี	๕.๘	๕.๖	๕.๖	๕.๔	๕.๖
ปราจีนบุรี	๖.๔	๖.๑	๖.๑	๖.๐	๕.๙
ระยอง	๖.๒	๖.๐	๕.๗	๕.๓	๕.๖
ภาคเหนือ					
กำแพงเพชร	๖.๒	๖.๐	๕.๙	๕.๙	๕.๖
เชียงใหม่	๖.๐	๕.๘	๕.๗	๕.๕	๕.๔
เชียงใหม่	๕.๕	๕.๔	๕.๔	๕.๔	๕.๒
ตาก	๕.๙	๕.๙	๖.๑	๕.๗	๕.๔
นครสวรรค์	๖.๓	๖.๓	๖.๒	๖.๒	๖.๑
น่าน	๕.๔	๕.๔	๕.๔	๕.๑	๕.๑
พิจิตร	๖.๕	๖.๕	๖.๔	๖.๓	๖.๓
พิษณุโลก	๖.๖	๖.๖	๖.๔	๖.๕	๖.๔
เพชรบูรณ์	๖.๓	๖.๑	๖.๐	๕.๙	๕.๗
แพร่	๕.๙	๕.๙	๕.๘	๕.๖	๕.๗
แม่ฮ่องสอน	๕.๘	๕.๗	๕.๗	๕.๖	๕.๒
ลำปาง	๕.๙	๕.๙	๕.๘	๕.๗	๕.๖
ลำพูน	๕.๙	๕.๗	๕.๘	๕.๖	๕.๔
สุโขทัย	๖.๒	๖.๒	๖.๐	๖.๐	๖.๑
อุตรดิตถ์	๖.๒	๖.๑	๕.๙	๕.๙	๕.๙
สุโขทัย	๕.๘	๕.๖	๕.๕	๕.๕	๕.๕

ตารางที่ ๑๓ จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีอายุ ๕๕ - ๖๔ ปี ที่เคยเมรสแล้ว
จำแนกเป็นรายจังหวัด และอายุ ทวีราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๓

ภาคและจังหวัด	อายุ				
	๕๕-๕๙	๕๐-๕๔	๔๕-๔๙	๔๐-๔๔	๓๕-๓๙
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
ชัยภูมิ	๓.๑	๓.๐	๓.๐	๓.๔	๓.๑
นครราชสีมา	๓.๑	๓.๑	๓.๒	๓.๓	๓.๒
บุรีรัมย์	๓.๕	๓.๕	๓.๔	๓.๓	๓.๓
ศรีสะเกษ	๒.๗	๒.๖	๒.๔	๒.๒	๒.๑
สุรินทร์	๒.๙	๓.๐	๓.๐	๒.๘	๒.๗
อุบลราชธานี	๒.๙	๒.๗	๒.๗	๒.๔	๒.๔
ขอนแก่น	๓.๒	๓.๑	๓.๐	๓.๐	๒.๙
นครพนม	๒.๘	๒.๖	๒.๖	๒.๕	๒.๔
หนองคาย	๒.๘	๒.๗	๒.๔	๒.๑	๒.๒
มหาสารคาม	๓.๔	๓.๒	๓.๒	๓.๐	๓.๐
ร้อยเอ็ด	๒.๘	๒.๗	๕.๗	๒.๕	๒.๕
เลย	๓.๐	๒.๘	๒.๘	๒.๗	๒.๖
สกลนคร	๓.๑	๒.๘	๒.๗	๒.๘	๒.๗
อุดรธานี	๓.๓	๓.๑	๓.๐	๒.๗	๒.๙
กาฬสินธุ์	๓.๑	๓.๐	๒.๘	๒.๗	๒.๗
ภาคใต้					
กระบี่	๕.๘	๕.๕	๕.๔	๕.๒	๔.๙
ชุมพร	๕.๘	๕.๕	๕.๖	๕.๖	๕.๖
นครศรีธรรมราช	๒.๖	๒.๔	๒.๓	๒.๑	๒.๐
พังงา	๒.๒	๒.๐	๕.๗	๕.๔	๕.๓

ตารางที่ ๑๓ (ต่อ)

ภาคและจังหวัด	อายุ				
	๔๕ - ๔๙	๕๐ - ๕๔	๕๕ - ๕๙	๖๐ - ๖๔	๖๕ - ๖๙
ภูเก็ต	๕.๖	๕.๕	๕.๑	๕.๑	๔.๗
ระนอง	๕.๖	๕.๒	๕.๓	๕.๓	๕.๔
สุราษฎร์ธานี	๖.๐	๕.๘	๕.๗	๕.๖	๕.๖
ตรัง	๕.๙	๕.๘	๕.๗	๕.๖	๕.๖
นราธิวาส	๔.๐	๓.๙	๓.๙	๓.๗	๓.๘
ปัตตานี	๔.๑	๔.๑	๔.๐	๓.๘	๓.๙
พังงา	๖.๔	๖.๑	๖.๐	๕.๖	๕.๖
ยะลา	๔.๐	๓.๖	๓.๕	๒.๓	๕.๖
สงขลา	๕.๑	๕.๐	๕.๐	๔.๘	๔.๗
สตูล	๕.๐	๔.๗	๔.๘	๔.๗	๔.๕

ระยะยาวว่า พ.ศ. ๒๕๑๒ พบว่า สตรีในชนบทไม่เคยใช้วิธีป้องกันปฏิสนธิอัตราร้อยละ ๔๔.๖ และ ผู้ที่เคยใช้และขณะที่ไปสำรวจไม่ได้ใช้อัตราร้อยละ ๓.๕ และพบว่า สตรีที่มีอายุน้อยมีความเห็น คว้ยกับการป้องกันปฏิสนธิมากกว่าสตรีที่สูงอายุ และสตรีที่มีบุตรน้อยส่วนมากไม่เห็นคว้ยกับการป้องกันปฏิสนธิ

แสดงให้เห็นว่า จากผลการศึกษาและทดลองการวางแผนครอบครัวดังกล่าวแล้ว เมื่อ ได้มีการวางแผนครอบครัวอย่างกว้างขวางแล้ว รัชภวาระเจริญพันธุ์อาจลดต่ำลงได้ โครงการ วางแผนครอบครัวเพิ่งเริ่มอย่างจริงจังเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๑ คาดว่าภวาระเจริญพันธุ์จะเริ่มลดลงหลัง จากนี้

๑.๒ รัชภวและแนวโน้มภวาระเจริญพันธุ์ของสตรีในวัยเจริญพันธุ์ สตรีอายุ ๑๓ - ๑๔

ปีเป็นวัยที่สามารถให้กำเนิดบุตรได้ ความสามารถในการตั้งครรภ์มีความแตกต่างกันไปตามอายุ จากการศึกษานในสหรัฐพบว่า ความสามารถในการตั้งครรภ์สูงสุดเมื่ออายุประมาณ ๑๕ ปี จากนี้ ความสามารถจะเริ่มลดลงตามลำดับ จนอายุประมาณ ๓๕ ปีเป็นจุดที่ความสามารถในการตั้งครรภ์ ลดลงอย่างรวดเร็ว แต่สตรีที่มีบุตรน้อยกว่าความสามารถที่จะมีบุตรได้ เนื่องจากแต่งงานช้าและ ป้องกันไม่ให้มีบุตร จากการศึกษาคั้งนี้ได้กำหนดอายุของสตรีระหว่าง ๑๕ - ๔๕ ปีเป็นอายุของสตรี ในวัยเจริญพันธุ์ และพบว่าสตรีที่มีอายุจนจะพ้นวัยเจริญพันธุ์ในหมวดอายุ ๔๐ - ๔๕ ปีมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย ๕.๕ คน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับที่สูง จากการศึกษเปรียบเทียบระหว่างภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภวาระเจริญพันธุ์สูงที่สุด โดยมีสตรีที่อายุใกล้จะพ้นวัยเจริญพันธุ์มีจำนวน บุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยอยู่ในระหว่าง ๗ คน ภาคมค ๕ คน และไคพบเซนเดียวกันว่า จังหวัด นครราชสีมา ยะลา และปัตตานี มีรัชภวาระเจริญพันธุ์ค่าที่สุด โดยมีจำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ย คั้งนี้คือ ๓.๕ ๔.๐ และ ๔.๑ คนตามลำดับ

จากการศึกษาของสุนทร สุวิกิจ พบว่า จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยต่อมารคาของ สตรีมุสลิมจังหวัดยะลาในหมวดอายุ ๓๕ - ๔๑ ปี ๔.๒ คน ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับที่กล่าวมา ข้างบน^{๑๑} และไคพบว่าสตรีมุสลิมเหล่านี้ไม่ไคป้องกันการให้กำเนิดบุตร โดยพบว่า มีเพียง ๑ คน

^๘ สุวัฒนา, เรื่องเคิม, หน้า ๒๑.

^๙ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๕.

^{๑๐} Donald J. Bogue, The Population of the United States, Illinois the Free Press of Glencoe, 1959), p. 321.

^{๑๑} Soontaree, op.cit. p. 14.

ใบเข้ามรณกรรม ๕๐๒ คนที่ห้าสิบ^{๑๒} และจากการศึกษาพบว่า ผู้รับเชื้อสาเหตุของโรคไข้หวัดใหญ่^{๑๓} สตรีเหล่านี้ไม่ได้อาศัยการป้องกันการใช้กำบังบุตรดังกล่าวมาแล้วข้างต้น และสุนทรียพบว่า ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดยะลาไม่มีการศึกษาทำ และมาตรฐานทางสาธารณสุขและสังคมก็อยู่ในระดับต่ำ^{๑๔} แต่ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีเหล่านี้ ซึ่งเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสตรีเหล่านี้ส่วนใหญ่อาจเป็นผู้ที่นิยมมีบุตรน้อยมาแต่ดั้งเดิม ปรากฏว่า มีการป้องกันการเกิดโดยการทำแท้งบุตร ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสุด หรืออาจเนื่องมาจากภาคนี้โดยทั่วไปขาดการคุมกำเนิด สตรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นชาวสวนยาง ฐานะเศรษฐกิจไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับราคายาง ซึ่งปรากฏว่ามีการทำแท้งบุตรเพื่อให้มีบุตรน้อย เพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจของตน ซึ่งเป็นสาเหตุให้ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสุดก็อาจเป็นไปได้

จำนวนบุตร เกิดรอดโดยเฉลี่ยจากตารางที่ ๑๔ แสดงให้เห็นแนวโน้มซึ่งนำไปสู่การมีจำนวนบุตรของสตรีอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี โดยพบว่าจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยในจังหวัดต่าง ๆ อยู่ในระหว่าง ๓.๐ - ๔.๑ คน และพบว่า ที่จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยในหมวดอายุดังกล่าวต่ำกว่า ๓ คน จากตารางนี้ดูเหมือนว่า สตรีได้ใช้กำบังบุตรแล้ว อัตราร้อยละ ๕๐ เมื่ออายุ ๓๕ ปี

จากการพิจารณาจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเป็นรายหมวดอายุในจังหวัดต่าง ๆ พบว่าจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยในหมวดอายุ ๑๕ - ๒๔ ปีอยู่ในระดับเดียวกัน และตั้งแต่หมวดอายุ ๓๐ - ๔๔ ขึ้นไปมีความแตกต่างกันในระหว่างจังหวัด ความแตกต่างกันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับขนาดของครอบครัวใหญ่หรือเล็กของแต่ละจังหวัดนั้น ๆ ซึ่งปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนใน ๓ จังหวัดภาคใต้ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส และจะขอแสดงในทันทีให้เห็นเพียงจังหวัดเดียว คือจังหวัดยะลา ซึ่งมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยในหมวดอายุ ๓๐ - ๓๔ ๓๕ - ๓๙ และ ๔๐ - ๔๔ ปี ดังนี้ คือ ๓.๐ ๓.๕ และ ๔.๐ คนตามลำดับ และจากการนำมาเปรียบเทียบกับจำนวนบุตรเกิดรอดของทั้งจังหวัดที่มีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุดของภาคใต้ดังนี้คือ ๔.๓ ๕.๕ และ ๖.๓ คนตามลำดับ จากการวิจัย

^{๑๒} Ibid, p. 36.

^{๑๓} สมพงษ์ ชวะสันต์, การศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติและพฤติกรรมที่มีต่อการเจริญพันธุ์ของชาวไทยและชาวไทยมุสลิม (วิทยานิพนธ์ชั้นปริญญาโท แผนกวิชาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๓), หน้า ๕๒.

^{๑๔} Soontaree, op.cit, pp. 7 - 10.

ตารางที่ ๑๔ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ของสตรีอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี ที่เคยสมรสแล้ว
จำแนกเป็นรายจังหวัด และอายุ ทิวาราชาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๓

ภาคและจังหวัด	อายุ						รวม ๑๕-๔๔	ปรับฐาน อายุ ๑๓ ขึ้นไป
	๑๕-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔		
ทิวาราชาณาจักร	๐.๕	๑.๔	๒.๗	๔.๐	๕.๒	๕.๕	๓.๕	๓.๕
ภาคกลาง								
พระนคร	๐.๗	๑.๕	๒.๖	๓.๖	๔.๓	๔.๖	๓.๒	๓.๑
นนทบุรี	๐.๗	๒.๐	๒.๗	๓.๗	๔.๔	๕.๐	๓.๓	๓.๓
นนทบุรี	๐.๖	๑.๕	๒.๖	๓.๕	๔.๘	๕.๓	๓.๔	๓.๓
ปทุมธานี	๐.๕	๑.๔	๒.๗	๔.๒	๕.๓	๖.๐	๓.๗	๓.๖
นครปฐม	๐.๕	๑.๔	๒.๗	๔.๑	๕.๒	๕.๕	๓.๗	๓.๕
ราชบุรี	๐.๕	๑.๓	๒.๕	๓.๕	๔.๕	๕.๕	๓.๕	๓.๓
เพชรบุรี	๐.๕	๑.๓	๒.๕	๓.๕	๔.๕	๕.๗	๓.๕	๓.๓
สิงห์บุรี	๐.๕	๑.๔	๒.๕	๓.๘	๔.๘	๕.๔	๓.๔	๓.๓
กาญจนบุรี	๐.๕	๑.๔	๒.๗	๔.๑	๕.๓	๖.๑	๓.๖	๓.๖
สุพรรณบุรี	๐.๕	๑.๔	๒.๖	๓.๘	๔.๕	๕.๗	๓.๓	๓.๔
จันทบุรี	๐.๔	๑.๓	๒.๔	๓.๖	๔.๖	๕.๔	๓.๒	๓.๒
ชัยนาท	๐.๕	๑.๓	๒.๕	๓.๕	๔.๕	๕.๗	๓.๔	๓.๓
ประจวบคีรีขันธ์	๐.๕	๑.๕	๒.๗	๕.๑	๕.๑	๕.๘	๓.๖	๓.๗
ฉะเชิงเทรา	๐.๕	๑.๔	๒.๖	๔.๐	๕.๒	๕.๕	๓.๗	๓.๕
สมุทรสาคร	๐.๕	๑.๕	๒.๗	๔.๑	๕.๓	๖.๐	๓.๗	๓.๖
สมุทรสงคราม	๐.๖	๑.๔	๒.๗	๔.๐	๕.๐	๕.๖	๓.๖	๓.๔
สมุทรปราการ	๐.๖	๑.๕	๒.๘	๔.๑	๕.๒	๖.๐	๓.๗	๓.๖
ลพบุรี	๐.๕	๑.๓	๒.๖	๓.๕	๕.๑	๕.๑	๓.๓	๓.๓
สุพรรณบุรี	๐.๕	๑.๔	๒.๖	๔.๐	๕.๑	๖.๐	๓.๖	๓.๕

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

ภาคและจังหวัด	อายุ							ปี ฐาน อายุ ๑๓ ขึ้นไป
	๑๕-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	รวม ๑๕-๔๔	
พระนครศรีอยุธยา	๐.๖	๑.๔	๒.๖	๔.๐	๕.๐	๕.๖	๓.๕	๓.๔
อ่างทอง	๐.๕	๑.๓	๒.๕	๓.๗	๔.๗	๕.๓	๓.๔	๓.๒
นครนายก	๐.๕	๑.๓	๒.๖	๔.๐	๕.๒	๖.๐	๓.๖	๓.๕
ตราด	๐.๖	๑.๔	๒.๗	๓.๕	๔.๕	๕.๕	๓.๓	๓.๔
สระบุรี	๐.๕	๑.๓	๒.๖	๓.๕	๕.๑	๕.๗	๓.๔	๓.๔
ปราจีนบุรี	๐.๔	๑.๓	๒.๖	๔.๑	๕.๓	๖.๑	๓.๕	๓.๕
ระยอง	๐.๕	๑.๔	๒.๗	๔.๑	๕.๒	๖.๖	๓.๔	๓.๖
ภาคเหนือ								
กำแพงเพชร	๐.๕	๑.๔	๒.๗	๔.๑	๕.๒	๖.๐	๓.๔	๓.๕
เชียงใหม่	๐.๕	๑.๕	๒.๔	๔.๑	๕.๒	๕.๕	๓.๕	๓.๖
เชียงราย	๐.๕	๑.๔	๒.๖	๓.๔	๔.๗	๕.๔	๒.๖	๓.๓
ตาก	๐.๕	๑.๓	๒.๕	๓.๔	๕.๐	๕.๗	๓.๓	๓.๓
นครสวรรค์	๐.๕	๑.๔	๒.๔	๔.๒	๕.๔	๖.๑	๓.๖	๓.๖
น่าน	๐.๕	๑.๓	๒.๖	๓.๕	๕.๐	๕.๕	๓.๔	๓.๔
พิจิตร	๐.๖	๑.๕	๒.๔	๔.๓	๕.๕	๖.๓	๓.๖	๓.๗
พิษณุโลก	๐.๕	๑.๕	๒.๕	๔.๔	๕.๖	๖.๔	๓.๖	๓.๔
เพชรบูรณ์	๐.๕	๑.๕	๒.๔	๔.๓	๕.๕	๖.๑	๓.๕	๓.๗
แพร่	๐.๕	๑.๓	๒.๖	๓.๕	๔.๕	๕.๔	๓.๕	๓.๔
แม่ฮ่องสอน	๐.๖	๑.๓	๒.๕	๓.๔	๔.๒	๕.๖	๓.๐	๒.๕
ลำปาง	๐.๕	๑.๔	๒.๖	๓.๕	๕.๑	๕.๔	๓.๕	๓.๔
ลำพูน	๐.๕	๑.๔	๒.๖	๔.๐	๕.๐	๕.๔	๓.๖	๓.๔

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

ภาคและจังหวัด	อายุ						รวม ๑๕-๔๔	ปริมาณ อายุ ๑๓ ขึ้นไป
	๑๕-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔		
สุโขทัย	๐.๕	๑.๕	๒.๘	๔.๒	๕.๘	๖.๒	๓.๕	๓.๗
อุตรดิตถ์	๐.๕	๑.๘	๒.๗	๔.๑	๕.๓	๖.๑	๓.๕	๓.๖
อุทัยธานี	๐.๕	๑.๓	๒.๕	๓.๙	๕.๐	๕.๗	๓.๔	๓.๔
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ								
ชัยภูมิ	๐.๕	๑.๔	๒.๘	๔.๔	๕.๘	๖.๘	๓.๗	๓.๗
นครราชสีมา	๐.๖	๑.๔	๒.๗	๔.๔	๕.๘	๖.๘	๓.๘	๓.๘
บุรีรัมย์	๐.๕	๑.๓	๒.๗	๔.๔	๖.๐	๗.๑	๓.๙	๓.๙
ศรีสะเกษ	๐.๕	๑.๓	๒.๗	๔.๒	๕.๖	๖.๓	๓.๗	๓.๗
สุรินทร์	๐.๕	๑.๓	๒.๖	๔.๒	๕.๖	๖.๖	๓.๘	๓.๗
อุบลราชธานี	๐.๕	๑.๔	๒.๘	๔.๔	๕.๗	๖.๖	๓.๘	๓.๘
ขอนแก่น	๐.๕	๑.๔	๒.๘	๔.๕	๖.๑	๖.๙	๓.๙	๓.๙
นครพนม	๐.๕	๑.๕	๓.๐	๔.๔	๕.๘	๖.๖	๓.๙	๓.๙
หนองคาย	๐.๕	๑.๕	๒.๙	๔.๔	๕.๘	๖.๗	๓.๘	๓.๙
มหาสารคาม	๐.๕	๑.๔	๒.๘	๔.๕	๖.๐	๖.๘	๔.๐	๓.๙
ร้อยเอ็ด	๐.๘	๑.๓	๒.๗	๔.๓	๕.๗	๖.๕	๓.๘	๓.๗
เลย	๐.๕	๑.๖	๓.๒	๔.๗	๖.๑	๖.๘	๓.๘	๔.๑
ผังอนคร	๐.๖	๑.๖	๓.๑	๔.๖	๕.๙	๖.๖	๓.๙	๔.๐
อุครธานี	๐.๕	๑.๕	๒.๙	๔.๖	๖.๐	๖.๘	๓.๘	๓.๙
กาฬสินธุ์	๐.๕	๑.๕	๒.๙	๔.๔	๕.๙	๖.๗	๓.๘	๓.๙

ตารางที่ ๑๔ (ต่อ)

ภาคและจังหวัด	อายุ						รวม ๑๕-๔๔	ปรับฐาน อายุ ๑๐ ขึ้นไป
	๑๕-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔		
ภาคใต้								
กระบี่	๐.๕	๑.๕	๒.๔	๔.๑	๕.๐	๕.๗	๓.๓	๓.๕
ชุมพร	๐.๕	๑.๒	๒.๔	๓.๗	๔.๔	๕.๕	๓.๓	๓.๒
นครศรีธรรมราช	๐.๕	๑.๓	๒.๖	๔.๑	๕.๕	๖.๔	๓.๗	๓.๖
พังงา	๐.๖	๑.๖	๒.๙	๔.๓	๕.๕	๖.๓	๓.๔	๓.๔
ภูเก็ต	๐.๖	๑.๕	๒.๔	๔.๐	๕.๐	๕.๗	๓.๗	๓.๕
ระนอง	๐.๕	๑.๕	๒.๔	๔.๐	๕.๕	๕.๕	๓.๔	๓.๔
สุราษฎร์ธานี	๐.๕	๑.๓	๒.๕	๓.๕	๕.๑	๖.๐	๓.๕	๓.๔
ตรัง	๐.๕	๑.๔	๒.๗	๔.๑	๕.๒	๕.๙	๓.๕	๓.๕
นราธิวาส	๐.๖	๑.๖	๒.๖	๓.๔	๓.๔	๓.๙	๒.๖	๒.๙
ปัตตานี	๐.๕	๑.๖	๒.๖	๓.๔	๔.๐	๔.๑	๒.๖	๒.๙
พัทลุง	๐.๔	๑.๓	๒.๕	๔.๐	๕.๓	๖.๒	๓.๖	๓.๕
ยะลา	๐.๕	๑.๕	๒.๕	๓.๒	๓.๙	๔.๐	๒.๖	๒.๔
สงขลา	๐.๕	๑.๓	๒.๕	๓.๖	๔.๖	๕.๑	๓.๒	๓.๑
สตูล	๐.๕	๑.๕	๒.๔	๓.๙	๔.๖	๕.๐	๓.๐	๓.๓

ครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า ความแตกต่างของจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยเนื่องมาจากความแตกต่างเกี่ยวกับภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีสูงอายุ

๑.๓ การไม่มีบุตรและการมีบุตรมาก การไม่มีบุตรเป็นสิ่งที่ควรสนใจและมีบทบาทที่สำคัญในการวิเคราะห์เจริญพันธุ์ของสตรี เพราะการไม่มีบุตรเป็นตัวแปรต้นที่ทำให้ภาวะเจริญพันธุ์โดยเฉลี่ยสูงหรือต่ำได้ ซึ่งโดยปกติการไม่มีบุตรมีอัตราส่วนสูง ภาวะเจริญพันธุ์ยอมต่ำ ถ้าการไม่มีบุตรมีอัตราส่วนต่ำ ภาวะเจริญพันธุ์จะสูง เมื่อการไม่มีบุตรมีความสำคัญเช่นนี้ จึงได้เสนออัตราส่วนร้อยละการไม่มีบุตรของสตรีในวัยเจริญพันธุ์ในตารางที่ ๑๕ และพบว่า จังหวัดยะลา ปัตตานี และนราธิวาส ซึ่งเป็นจังหวัดที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ อัตราส่วนร้อยละการไม่มีบุตรมีอัตราส่วนสูงกว่าจังหวัดอื่น ๆ โดยมีอัตราส่วนร้อยละของการไม่มีบุตรดังนี้คือ ๑๗.๘ ๑๖.๑ และ ๑๕.๕ ตามลำดับ เปรียบเทียบกับจังหวัดต่าง ๆ ส่วนมากอยู่ในระหว่างอัตราร้อยละ ๕ - ๑๐

ในทางตรงกันข้ามกับการไม่มีบุตรคือการมีบุตรมาก ถ้าถือเอาการมีบุตร ๓ คนเป็นจำนวนที่เหมาะสม จากตารางที่ ๑๕ ปรากฏว่า ๒ ใน ๕ ของสตรีมีบุตร เกินกว่าความต้องการ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภาวะเจริญพันธุ์สูงกว่าภาคอื่น ๆ โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอด ๓ คนขึ้นไปอัตราร้อยละ ๑๕ อัตราส่วนการมีบุตร ๓ คนขึ้นไปนี้ต่ำมากใน ๓ จังหวัดภาคใต้ คือยะลา ปัตตานี และนราธิวาส และเป็นที่สังเกตว่า จังหวัดยะลา และปัตตานี อัตราส่วนร้อยละการมีบุตรตั้งแต่ ๔ คนขึ้นไปมีเพียงอัตราร้อยละ ๒๖ ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับกับสังคมที่มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสรุปได้ว่า การมีบุตรมากนี้เป็นสาเหตุให้ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีไทยแตกต่างกัน

๒. ถิ่นที่อยู่อาศัย ถิ่นที่อยู่อาศัยมีส่วนทำให้ภาวะเจริญพันธุ์แตกต่างกันไปได้ เช่นผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ ผู้ที่อาศัยอยู่ในชนบทมีภาวะเจริญพันธุ์สูง ผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่ประกอบกิจการเกษตรมีภาวะเจริญพันธุ์สูง ผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่ไม่ประกอบกิจการเกษตรมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ นอกจากนี้ผู้อยู่อาศัยในภาคที่ต่างกัน ภาวะเจริญพันธุ์ยังแตกต่างกันไปอีกด้วย ดังเช่น M.A. El. Badry พบว่า ภาวะเจริญพันธุ์ของสตรีที่เมืองบอมเบย์ ผู้ที่อาศัยอยู่ในเมืองมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเมือง และ Barclay พบว่า สตรีที่อาศัยอยู่ใน

๑๕ M.A. El. Badry, Some Espects of Differential Fertility in Bombay, Sydney Conference, Contributed Paper, 1967, p. 315.

ตารางที่ ๑๓ อัตราส่วนร้อยละของการไม่มีบุตร และจำนวนบุตรของสตรี ที่เคยสมรสแล้ว จำแนกเป็นรายจังหวัด

ทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๐๓

ภาคและจังหวัด	สตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี							
	จำนวน	อัตราส่วนร้อยละจำนวนบุตรเกิดรอด						
		ไม่มีบุตร	๑	๒	๓	๔	๕ และ ๖	๗ ขึ้นไป
ทั่วราชอาณาจักร	๓๓๘๒๕๓๑	๑๐.๖๕	๑๕.๓๑	๑๕.๐๒	๑๓.๖๑	๑๑.๕๕	๑๓.๓๒	๑๕.๓๔
ภาคกลาง								
พระนคร	๒๐๐๑๒๓	๕.๕๕	๑๖.๘๕	๑๖.๕๕	๑๕.๓๓	๑๒.๕๓	๑๓.๒๕	๑๐.๓๓
ธนบุรี	๓๐๖๖๕	๘.๓๒	๑๖.๕๓	๑๖.๕๕	๑๕.๑๖	๑๓.๓๘	๑๓.๕๒	๑๒.๒๐
นนทบุรี	๒๕๖๓๓	๕.๖๘	๑๕.๕๑	๑๕.๘๕	๑๔.๒๖	๑๒.๖๓	๑๘.๑๐	๑๓.๕๓
ปทุมธานี	๒๕๐๒๖	๘.๖๕	๑๕.๓๕	๑๕.๓๕	๑๓.๕๐	๑๒.๒๖	๑๕.๕๒	๑๓.๕๓
นครปฐม	๕๓๒๓๑	๕.๑๐	๑๕.๘๕	๑๕.๕๐	๑๓.๒๓	๑๒.๓๘	๑๕.๒๕	๑๖.๖๖
ราชบุรี	๕๓๐๓๓	๕.๕๓	๑๕.๖๓	๑๕.๐๑	๑๕.๐๘	๑๒.๘๐	๑๘.๕๕	๑๕.๓๑
เพชรบุรี	๓๑๕๖๕	๑๐.๑๓	๑๖.๖๓	๑๕.๕๕	๑๓.๕๕	๑๑.๕๐	๑๓.๖๖	๑๕.๖๕
สิงห์บุรี	๒๑๕๘๓	๑๑.๒๕	๑๖.๑๓	๑๕.๕๓	๑๓.๕๕	๑๒.๒๓	๑๓.๕๐	๑๓.๕๓
กาญจนบุรี	๓๑๖๕๐	๕.๓๒	๑๕.๑๕	๑๕.๓๓	๑๓.๘๓	๑๒.๕๓	๑๘.๓๕	๑๖.๑๒
สุพรรณบุรี	๕๒๑๐๐	๑๐.๕๕	๑๖.๘๕	๑๕.๕๕	๑๕.๓๓	๑๑.๘๐	๑๖.๘๓	๑๓.๘๐
ชัยภูมิ	๒๓๕๕๕	๑๓.๕๕	๑๓.๕๓	๑๕.๕๒	๑๕.๐๕	๑๑.๕๓	๑๖.๑๖	๑๑.๕๕

ภาคและจังหวัด	สตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี							
	จำนวน	อัตราส่วนร้อยละจำนวนบุตรเกิดรอด						
		ไม่มีบุตร	๑	๒	๓	๔	๕ และ ๖	๗ ขึ้นไป
ฉะเชิงเทรา	๓๕๔๐๒	๑๐.๔๘	๑๖.๐๕	๑๕.๕๑	๑๔.๑๐	๑๑.๕๕	๑๓.๘๓	๑๔.๐๕
ประจวบคีรีขันธ์	๒๑๔๕๒	๑๑.๕๒	๑๕.๓๐	๑๕.๒๕	๑๓.๕๒	๑๑.๘๕	๑๓.๓๕	๑๔.๕๖
ฉะเชิงเทรา	๕๐๕๒๖	๘.๕๖	๑๕.๑๔	๑๔.๒๘	๑๓.๖๕	๑๒.๓๔	๑๕.๑๕	๑๖.๕๔
สมุทรสาคร	๒๑๑๔๖	๕.๓๐	๑๔.๘๒	๑๔.๒๘	๑๓.๕๖	๑๒.๑๖	๑๔.๘๒	๑๓.๑๑
สมุทรสงคราม	๒๐๓๓๕	๑๐.๓๔	๑๔.๕๒	๑๔.๓๓	๑๓.๕๖	๑๒.๕๕	๑๔.๖๕	๑๕.๕๓
สมุทรปราการ	๓๐๒๓๘	๕.๐๓	๑๔.๕๓	๑๔.๖๕	๑๓.๕๕	๑๒.๕๐	๑๔.๕๘	๑๖.๕๘
ลพบุรี	๕๐๕๒๑	๑๖.๓๘	๑๕.๓๐	๑๔.๑๕	๑๓.๐๓	๑๑.๕๘	๑๖.๕๘	๑๓.๐๑
สุพรรณบุรี	๖๕๒๒๑	๑๐.๕๔	๑๕.๖๑	๑๕.๐๐	๑๓.๕๕	๑๑.๕๕	๑๓.๓๓	๑๕.๖๕
พระนครศรีอยุธยา	๖๕๕๓๐	๕.๒๓	๑๕.๓๒	๑๕.๑๔	๑๓.๕๓	๑๒.๕๕	๑๔.๓๐	๑๕.๑๕
อ่างทอง	๒๖๖๕๓	๕.๖๘	๑๖.๖๖	๑๕.๓๓	๑๓.๕๓	๑๒.๓๒	๑๔.๕๓	๑๓.๒๐
นครนายก	๒๐๕๕๕	๕.๓๓	๑๕.๓๔	๑๔.๓๖	๑๓.๒๒	๑๒.๓๕	๑๔.๖๕	๑๕.๕๖
ตราด	๕๕๒๖	๑๒.๕๖	๑๓.๑๓	๑๔.๓๔	๑๓.๖๑	๑๒.๐๓	๑๖.๖๓	๑๓.๐๐

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

ภาคและจังหวัด	สตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี							
	จำนวน	อัตราส่วนร้อยละจำนวนบุตรเกิดรอด						
		ไม่มีบุตร	๑	๒	๓	๔	๕ และ ๖	๗ ขึ้นไป
สระบุรี	๔๒๖๗๖	๑๐.๑๒	๑๖.๑๗	๑๕.๕๐	๑๓.๕๔	๑๒.๖๕	๑๓.๖๓	๑๔.๐๕
ปราจีนบุรี	๔๓๑๔๕	๑๐.๒๒	๑๕.๒๒	๑๔.๓๑	๑๓.๓๕	๑๒.๓๕	๑๔.๓๕	๑๒.๕๓
ระนอง	๒๑๐๐๑	๑๑.๒๕	๑๕.๕๐	๑๕.๕๖	๑๓.๓๔	๑๑.๖๕	๑๓.๑๓	๑๔.๖๔
ภาคเหนือ								
กำแพงเพชร	๒๓๗๐๕	๑๑.๕๕	๑๕.๕๕	๑๕.๕๕	๑๓.๕๖	๑๒.๑๒	๑๖.๕๓	๑๓.๕๓
เชียงใหม่	๑๒๕๑๒๑	๑๑.๑๓	๑๔.๕๒	๑๔.๕๔	๑๔.๑๕	๑๒.๕๔	๑๓.๕๕	๑๔.๕๐
ตาก	๒๒๖๖๖๕	๑๐.๕๓	๑๕.๖๓	๑๕.๕๓	๑๔.๕๕	๑๒.๕๓	๑๓.๕๓	๑๒.๕๓
นครสวรรค์	๒๖๑๒๔	๑๒.๕๑	๑๕.๕๕	๑๕.๒๖	๑๓.๕๓	๑๑.๕๐	๑๓.๕๐	๑๓.๕๒
น่าน	๕๓๓๓๓	๑๑.๐๕	๑๕.๕๑	๑๔.๕๕	๑๓.๕๕	๑๒.๐๕	๑๓.๕๑	๑๕.๑๕
พิจิตร	๓๖๐๖๖	๑๐.๕๖	๑๖.๓๓	๑๕.๒๒	๑๔.๐๑	๑๒.๐๐	๑๓.๕๐	๑๔.๕๕
พิษณุโลก	๕๓๑๕๐	๑๐.๑๕	๑๔.๕๑	๑๔.๑๓	๑๓.๖๖	๑๒.๕๒	๑๔.๕๖	๑๖.๒๖
เพชรบูรณ์	๕๓๓๐๒	๑๐.๕๒	๑๔.๕๓	๑๔.๖๑	๑๒.๕๕	๑๑.๕๕	๑๔.๐๒	๑๖.๕๑
แพร่	๔๕๕๐๕	๑๐.๕๕	๑๔.๕๖	๑๔.๕๖	๑๓.๕๕	๑๒.๕๑	๑๔.๕๓	๑๕.๕๐

ภาคที่ ๑๕ (ต่อ)

ภาคและจังหวัด	สตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี							
	จำนวน	อัตราการหย่าร้างจำนวนบุตรเกิดรอด						
		ไม่มีบุตร	๑	๒	๓	๔	๕ และ ๖	๗ ขึ้นไป
แพรว	๔๒๘๓๖	๑๐.๕๘	๑๕.๕๖	๑๕.๑๐	๑๘.๑๘	๑๒.๒๐	๑๓.๖๘	๑๘.๓๐
แม่ฉวางตอน	๑๒๕๑๓	๑๑.๔๐	๑๕.๑๔	๑๓.๓๓	๑๕.๓๒	๑๑.๘๒	๑๘.๖๕	๕.๓๔
ลำปาง	๖๕๘๔๔	๕.๐๕	๑๕.๓๑	๑๕.๖๕	๑๘.๖๔	๑๒.๒๒	๑๘.๐๒	๑๘.๖๘
ลำพูน	๓๕๘๓๑	๑๐.๕๖	๑๔.๕๒	๑๘.๖๕	๑๓.๕๖	๑๒.๔๐	๑๘.๘๓	๑๕.๑๕
สุโขทัย	๔๘๒๔๓	๑๐.๓๒	๑๕.๕๕	๑๕.๐๕	๑๓.๖๔	๑๑.๕๓	๑๓.๓๔	๑๕.๖๘
อุตรดิตถ์	๓๘๕๖๕	๑๐.๖๓	๑๕.๕๒	๑๘.๓๕	๑๓.๓๖	๑๒.๐๕	๑๓.๖๖	๑๕.๕๕
อุทัยธานี	๒๐๖๓๕	๑๒.๒๖	๑๕.๕๖	๑๕.๓๔	๑๓.๑๕	๑๑.๘๖	๑๓.๓๕	๑๓.๕๘
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ								
ชัยภูมิ	๓๑๔๐๐	๑๐.๒๒	๑๕.๑๓	๑๘.๒๕	๑๓.๐๑	๑๑.๓๒	๑๘.๒๕	๑๓.๓๘
นครราชสีมา	๘๕๖๕๖	๑๔.๘๓	๑๓.๖๘	๑๓.๔๐	๑๒.๐๓	๑๐.๓๔	๑๓.๕๕	๑๓.๘๔
บุรีรัมย์	๘๑๘๕๕	๕.๐๓	๑๘.๖๑	๑๘.๓๑	๑๒.๘๕	๑๑.๔๓	๑๘.๖๓	๑๕.๖
ศรีสะเกษ	๘๒๖๕๖	๕.๓๓	๑๕.๓๕	๑๘.๑๒	๑๓.๒๓	๑๑.๓๐	๑๘.๕๐	๑๖.๕๑

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

ภาคและจังหวัด	สตรีที่เกษมรสแล้วอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี							
	จำนวน	อัตราส่วนร้อยละจำนวนบุตรเกิดรอด						
		ไม่มีบุตร	๑	๒	๓	๔	๕ และ ๖	๗ ขึ้นไป
สุรินทร์	๓๖๖๔๑	๘.๓๖	๑๕.๓๑	๑๔.๑๘	๑๓.๒๙	๑๒.๑๑	๑๕.๑๑	๑๓.๒๔
อุบลราชธานี	๑๖๓๐๒๐	๑๐.๕๓	๑๕.๓๘	๑๓.๘๐	๑๒.๒๓	๑๑.๐๒	๑๓.๓๙	๑๘.๓๓
ขอนแก่น	๑๑๓๓๒๒	๘.๓๓	๑๕.๔๓	๑๔.๐๑	๑๒.๕๓	๑๑.๑๘	๑๘.๒๕	๑๕.๓๙
นครพนม	๒๑๓๕๙	๙.๕๓	๑๕.๔๓	๑๓.๓๖	๑๒.๒๓	๑๑.๓๐	๑๘.๔๒	๑๕.๘๙
หนองคาย	๓๓๘๐๒	๙.๕๓	๑๕.๓๓	๑๓.๘๔	๑๒.๓๖	๑๑.๒๓	๑๘.๒๑	๑๘.๒๒
มหาสารคาม	๒๓๘๑๖	๙.๓๙	๑๕.๙๙	๑๓.๘๙	๑๒.๓๕	๑๐.๙๔	๑๘.๑๒	๒๐.๓๒
ร้อยเอ็ด	๙๐๙๓๑	๙.๙๖	๑๕.๘๖	๑๓.๓๖	๑๒.๒๐	๑๑.๓๑	๑๘.๐๔	๑๘.๘๓
เลย	๓๑๓๓๐	๙.๓๕	๑๓.๓๖	๑๔.๐๑	๑๒.๘๔	๑๑.๓๙	๑๙.๒๓	๑๘.๕๘
สกลนคร	๒๓๐๖๕	๑๐.๓๕	๑๕.๓๖	๑๓.๑๙	๑๒.๐๖	๑๕.๕๑	๑๘.๔๔	๑๙.๖๙
อุตรดิตถ์	๑๐๙๓๓๑	๑๑.๓๑	๑๕.๒๖	๑๔.๐๕	๑๒.๑๐	๑๑.๖๓	๑๓.๖๓	๑๘.๙๘
กาฬสินธุ์	๒๐๘๕๑	๑๐.๓๖	๑๕.๐๖	๑๓.๖๙	๑๒.๓๓	๑๑.๑๓	๑๘.๑๓	๑๘.๘๖
ภาคใต้	๑๕๑๒๔	๑๒.๒๖	๑๕.๘๙	๑๕.๓๖	๑๔.๐๙	๑๒.๕๙	๑๓.๐๓	๑๒.๔๓

ตารางที่ ๑๕ (ต่อ)

ภาคและจังหวัด	สตรีที่เคยสมรสแล้วอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี							
	จำนวน	อัตราส่วนร้อยละจำนวนบุตรเกิดรอด						
		ไม่มีบุตร	๑	๒	๓	๔	๕ และ ๖	๗ ขึ้นไป
รวม	๒๔๔๘๖	๑๒.๒๒	๑๓.๐๙	๑๕.๙๖	๑๕.๑๑	๑๒.๑๓	๑๖.๕๑	๑๒.๑๔
นครศรีธรรมราช	๙๙๑๔	๑๐.๓๓	๑๕.๓๑	๑๕.๖๙	๑๓.๓๙	๑๒.๑๑	๑๘.๖๓	๑๖.๕๕
พังงา	๑๒๒๙	๙.๙๒	๑๕.๓๓	๑๕.๓๓	๑๓.๖๕	๑๒.๙๓	๑๘.๓๙	๑๖.๓๓
ภูเก็ต	๙๖๕๘	๑๐.๙๕	๑๕.๘๒	๑๕.๑๒	๑๓.๕๒	๑๑.๘๖	๑๘.๕๕	๑๕.๓๐
ระนอง	๕๕๕๒	๑๑.๕๓	๑๕.๓๓	๑๕.๕๙	๑๕.๒๕	๑๒.๒๘	๑๘.๕๒	๑๒.๓๓
สุราษฎร์ธานี	๕๕๐๐๖	๑๐.๐๕	๑๖.๑๑	๑๕.๘๕	๑๕.๐๑	๑๒.๕๓	๑๓.๖๒	๑๓.๙๐
ตรัง	๓๕๓๓๓	๑๑.๖๒	๑๕.๖๑	๑๕.๑๘	๑๕.๑๑	๑๒.๕๕	๑๘.๑๘	๑๓.๘๖
นราธิวาส	๕๒๖๕๓	๑๕.๕๕	๑๕.๖๖	๑๙.๕๕	๑๕.๕๘	๑๑.๓๓	๑๒.๕๑	๑๐.๘๓
ปัตตานี	๕๕๕๕๕	๑๖.๐๙	๑๙.๕๖	๑๙.๓๑	๑๕.๕๖	๑๑.๕๖	๑๒.๓๕	๕.๕๘
พัทลุง	๓๒๕๓๙	๑๐.๒๕	๑๕.๖๓	๑๕.๒๓	๑๕.๐๑	๑๑.๘๑	๑๘.๕๑	๑๕.๕๓
ยะลา	๒๘๖๙๙	๑๓.๓๕	๒๐.๑๓	๑๙.๑๕	๑๕.๕๘	๑๐.๓๕	๑๑.๘๐	๕.๙๕
สงขลา	๓๒๐๒๒	๑๐.๓๓	๑๕.๐๑	๑๘.๐๑	๑๕.๓๒	๑๒.๕๓	๑๕.๘๖	๙.๖๐
สตูล	๑๖๑๖๖	๑๕.๕๒	๑๖.๕๒	๑๓.๓๘	๑๕.๕๑	๑๒.๒๕	๑๕.๓๑	๙.๖๕

บางเมืองของใต้วันมีแนวโน้มของภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าสตรีที่อาศัยอยู่ในชนบท^{๑๖}

จากการศึกษากครั้งนี้จากตารางที่ ๑๖ พบว่า เมื่อปรับฐานอายุแล้วปรากฏว่า สตรีที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าชนบทเขตเทศบาล โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๓.๘ และ ๔.๕ คนตามลำดับ ผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่ไม่ประกอบการเกษตรมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในครัวเรือนที่ประกอบการเกษตรเล็กน้อย ๔.๒ และ ๔.๕ คน ผู้ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดพระนครมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด ๓.๗ คน ทั้งนี้เพราะจังหวัดพระนครเป็นจังหวัดเดียวที่ประชากรส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล ซึ่งมีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ จึงทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคต่าง ๆ มีภาวะเจริญพันธุ์แตกต่างกันดังนี้คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๘ คน ภาคเหนือ และภาคกลางอยู่ในระดับกลาง ๔.๕ และ ๔.๓ คนตามลำดับ ภาคใต้มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำที่สุด โดยมีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ย ๔.๐ คน แสดงให้เห็นว่า สตรีไทยที่อาศัยอยู่ในถิ่นที่อยู่อาศัยที่ต่างกันมีภาวะเจริญพันธุ์แตกต่างกันไปด้วย ดร. วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ พบว่าที่อำเภอไทราราม ถิ่นที่อยู่อาศัยกับฐานะความเป็นอยู่มีความสัมพันธ์กับความต้องการบุตร โดยสตรีที่ยากจนอยู่ทางไกลตัวเมืองมีความต้องการบุตรน้อย สตรีที่ร่ำรวยและอยู่ใกล้ตัวเมืองมีความต้องการหลายคน^{๑๗} และสุวัทนา วิบูลย์เศรษฐี พบว่า สตรีในชนบทที่อาศัยอยู่หมู่บ้านที่ไกลมาก และหมู่บ้านที่เป็นตัวตลาด มีจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยต่างกันดังนี้คือ ๖.๕ และ ๕.๗ คนตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ถิ่นที่อยู่อาศัยต่างกันย่อมทำให้ภาวะเจริญพันธุ์ต่างกันด้วย เช่นเดียวกัน^{๑๘}

๑๖

George W. Barclay, Colonial Development and Population in Thailand, (Princeton : Princeton University Press, 1954), p. 249.

๑๗

Visid Prachuabmoh, Factor Affecting Desire or Lack of Desire for Additional Progeny in Rural Thailand, Sociological Contributions to Family Planning Research, Donald J. Bogue, ed. (Chicago : The University of Chicago Press, 1966), pp. 391 - 393.

๑๘

สุวัทนา, เรื่องเดิม, หน้า ๓๑.

สาเหตุที่ควรเฝ้าระวังภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีภาวะเจริญพันธุ์สูงที่สุด อาจเนื่องมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีมาตรฐานการครองชีพต่ำ ประชากรส่วนใหญ่ยากจน ดังปรากฏว่า

๑. จากรายงานการใช้จ่ายของครอบครัว พ.ศ. ๒๕๐๖ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ตารางที่ ๖ หน้า ๒๒ รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวของภาคนี้ต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

๒. จากข้อมูลอัตราการอวยละ ๑ ของประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓ อัตราส่วนร้อยละของประชากรที่อาศัยในครัวเรือนเกษตร และในชนบทสูงกว่าภาคอื่น ๆ

๓. จากสมุดสถิติรายปีของประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๑๐ - ๒๕๑๒ ตารางที่ ๑๘๒ หน้า ๒๔๖ - ๒๔๘ อัตราส่วนร้อยละของประชากรที่มีรถจักรยานยนต์ที่จดทะเบียนก็มีจำนวนน้อยมาก และต่ำกว่าภาคอื่น ๆ

จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ ก็พอแสดงให้เห็นว่า ประชากรมีฐานะยากจน ซึ่งโดยทั่วไปผู้ที่ฐานะยากจนย่อมเป็นผู้ที่มีการศึกษาต่ำ และเป็นผู้ที่ไม่ตระหนักเกี่ยวกับการมีบุตรน้อย เพื่อยกฐานะของตนเอง จึงอาจเป็นสาเหตุให้ภาวะเจริญพันธุ์ของภาคนี้สูงกว่าภาคอื่น ๆ

ส่วนสาเหตุที่ภาคใต้มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำ ก็ด้วยเหตุผลเช่นเดียวกับที่กล่าวมาแล้ว คือ อาจสืบเนื่องมาจากสตรีจำนวนมากเป็นชาวไทยมุสลิม ซึ่งอาจเป็นผู้ที่นิยมมีบุตรน้อยมาตั้งแต่ดั้งเดิม ปรากฏว่าอาจทำการป้องกันการเกิดโดยการทำแท้งบุตร ซึ่งเป็นสาเหตุให้มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำสุด หรืออาจเนื่องมาจากภาคนี้โดยทั่วไปค่าครองชีพสูง สตรีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นชาวสวนยาง ซึ่งปรากฏว่ามีการทำแท้งบุตร เพื่อให้มีบุตรน้อย เพื่อเป็นการแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจของตน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้ภาคใต้มีภาวะเจริญพันธุ์ต่ำกว่าจังหวัดอื่น ๆ.

ตารางที่ ๑๒ จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของสตรีอายุตั้งแต่ ๑๓ ปีขึ้นไป ที่เคยสมรสแล้ว จำแนกตามในเขต
และนอกเขตเทศบาล คริวเรือนที่ไม่ทำการเกษตร คริวเรือนเกษตร จังหวัดพระนคร
ภาค อายุ พ.ศ. ๒๕๐๓

เขต	อายุ									ปรับฐานอายุ ๑๓ ปีขึ้นไป
	๑๓-๑๙	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ขึ้นไป	รวม ๑๓ ปีขึ้นไป	
ทั้งราชอาณาจักร	๐.๗	๑.๖	๒.๘	๔.๒	๕.๔	๖.๑	๖.๓	๖.๐	๔.๕	๔.๕
ในเขตเทศบาล	๐.๙	๑.๗	๒.๗	๓.๔	๔.๗	๕.๓	๕.๒	๔.๕	๓.๙	๓.๘
นอกเขตเทศบาล	๐.๘	๑.๕	๒.๘	๔.๓	๕.๕	๖.๒	๖.๔	๖.๒	๔.๕	๔.๕
คริวเรือนที่ไม่ทำการเกษตร	๐.๗	๑.๗	๒.๘	๕.๒	๕.๐	๕.๕	๕.๔	๕.๐	๔.๒	๔.๒
คริวเรือนเกษตร	๐.๗	๑.๕	๒.๘	๓.๙	๕.๕	๖.๓	๖.๔	๖.๒	๔.๖	๔.๕
จังหวัดพระนคร	๐.๙	๑.๗	๒.๗	๓.๗	๕.๕	๕.๓	๕.๗	๕.๓	๓.๘	๓.๗
ภาคกลาง	๐.๗	๑.๖	๒.๗	๔.๑	๕.๑	๕.๙	๖.๑	๕.๗	๔.๕	๔.๓
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	๐.๗	๑.๕	๒.๙	๔.๕	๕.๙	๖.๙	๖.๙	๖.๙	๔.๙	๔.๙
ภาคเหนือ	๐.๖	๑.๖	๒.๙	๔.๒	๕.๔	๖.๑	๖.๑	๖.๐	๔.๕	๔.๕
ภาคใต้	๐.๖	๑.๕	๒.๖	๓.๙	๔.๘	๕.๓	๕.๖	๕.๒	๔.๐	๔.๐

ก. ปรับฐานอายุ เนื่องจากโครงสร้างของอายุย่อมมีผลกระทบกระเทือนต่อจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยโดยส่วนรวม คือถ้าสตรีส่วนใหญ่ที่มีบุตร เป็นผู้ที่มีอายุต่ำซึ่งเป็นผู้ที่มีบุตรน้อย จำนวนบุตรโดยเฉลี่ยจริงโดยส่วนรวมจะต่ำ แต่ถ้าสตรีส่วนใหญ่เป็นผู้ที่สูงอายุซึ่งเป็นที่มีบุตรมาก จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยส่วนรวมจะสูง ในการเปรียบเทียบจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยโดยส่วนรวมของสตรีในกลุ่มที่ต่างกันจะนำจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยจริงโดยส่วนรวมมาเปรียบเทียบกันเช่นนั้น ย่อมทำให้ค่าที่ได้บิดเบือนไปจากความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะแต่ละกลุ่มมีโครงสร้างอายุต่างกัน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องปรับฐานอายุจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยโดยส่วนรวมก่อนทำการเปรียบเทียบ โดยเอาจำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยของแต่ละหมวดอายุคูณด้วยประชากรฐานในหมวดอายุนั้น ๆ ซึ่งได้แก่สตรีที่เคยสมรสแล้ว และบวกเข้าด้วยกัน แล้วหารด้วยยอดรวมของสตรีที่เคยสมรสแล้วนั้น จำนวนบุตรเกิดรอดโดยเฉลี่ยโดยส่วนรวมที่ได้ใหม่นี้จะเป็นค่าที่แสดงความแตกต่างที่แท้จริง ทั้งนี้เพราะได้ทำให้แต่ละกลุ่มที่ต้องการเปรียบเทียบมีโครงสร้างอายุแบบเดียวกัน ประชากรฐานครั้งนี้ได้แก่สตรีที่เคยสมรสแล้วของทั่วราชอาณาจักรจากตารางที่ ๔ ของสำมะโนประชากร พ.ศ. ๒๕๐๓

อายุ	จำนวน
๑๓ - ๑๔	๑๓๒,๘๗๖
๒๐ - ๒๔	๓๓๕,๓๔๑
๒๕ - ๒๙	๔๕๔,๘๕๓
๓๐ - ๓๔	๔๑๑,๕๕๑
๓๕ - ๓๙	๖๕๑,๓๓๓
๔๐ - ๔๔	๕๕๖,๕๒๒
๔๕ - ๔๙	๔๓๐,๖๐๐
๕๐ ขึ้นไป	๑,๓๖๓,๕๕๖
รวม	๕,๖๕๕,๘๕๖